

W. Forjumen

IV.

CARL ADOLF JØRGENSEN

3. oktober 1899–14. februar 1968.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde d. 19. april 1968.

Af Mogens Westergaard

Carl Adolf Jørgensen blev født i København i 1899. Hans far var kontorassistent på Carlsbergbryggerierne, men døde allerede i 1918, kun 49 år gammel og samme år som sønnen blev student fra Frederiksberg gymnasium. Hans mor blev dog lige til sin død i 1954 boende i en af bryggeriernes funktionærboliger og dette Carlsbergmilieu kom tidligt til at spille en afgørende rolle i Jørgensens liv. Eugenius Warming, professor emeritus i botanik, var en hyppig gæst på Carlsberg, og under disse besøg kom han på en eller anden måde i kontakt med den naturhistorisk interesserede gymnasiast. Da Jørgensen efter artium besluttede sig til at læse til magisterkonferens i naturhistorie med botanik som hovedfag, skyldtes dette studievalg Warmings råd og opmuntring. Da han i 1923 havde taget sin magisterkonferens, var han det første halve år privatassistent hos Warming, og han betegnede ofte sig selv som dennes sidste elev.

På universitetet var hans lærere i de botaniske fag Raunkiær, W. Johannsen og Kolderup Rosenvinge. Af disse satte han nok Rosenvinge højest, og selvom Jørgensen aldrig kom til at arbejde med alger, blev han ved Rosenvinges død dennes videnskabelige eksekutor, der sørgede for at Rosenvinges omfattende algesamlinger blev bearbejdet færdige. Skønt de begge skulle få en karriere som genetikere, var Jørgensen lige så lidt som Øjvind Winge før ham elev af W. Johannsen. Dette skyldtes nok, at de begge kom ind i genetikken gennem kromosomcytologien, et felt det aldrig lykkedes Johannsen at oparbejde en større entusiasme for.

Sin cytologiske uddannelse fik Jørgensen dels ved et studieophold i vinteren 1924 hos Rosenberg i Stockholm, og især gennem tre studierejser til England i somrene 1924–26.

Jørgensens første videnskabelige publikation kom i 1922, mens han endnu var student. Det er en beskrivelse af en ny svampeslægt og art, *Heleococcum aurantiacum*. Hans interesse for systematisk mykologi manifesterede sig også i de følgende år gennem en serie »Mykologiske Notitser« (1–10) publicerede i årene 1925–30. Hans første cyto-taxonomiske arbejder omhandler arter af vandstjernefamilien, *Callitrichaceae*, og kom i årene 1922–25.

I 1926 blev Jørgensen gift med sin studiekammerat, magister i botanik, Anna Sofie Helms (død 1963). Anna Helms var datter af professoren i skovbrug ved Landbohøjskolen, Johs. Helms, og gennem sin svigerfar fik Jørgensen forbindelse med det danske forstvæsen og en interesse for skovbrugets problemer, der gennem hele hans liv skulle få en central placering i hans videnskabelige virke.

Jørgensens første større videnskabelige arbejde, publiceret sammen med Anna Helms, handlede da også om skovtræer, idet det var en cytologisk undersøgelse af birkene på Magle-Mose i Grib skov. Heri vises, at vore to birkearter har forskelligt kromosomtallet, vortebirk er diploid med 28 kromosomer, medens dunbirk har det dobbelte antal. På mosen danner de to arter triploide hybrider med 42 kromosomer. Dannelsen af disse hybrider og tilbagekrydsninger til forældrearterne havde hidtil gjort den systematiske afgrænsning af de to arter vanskelig, men med denne cytologiske undersøgelse blev problemet løst. Arbejdet indgik i den serie »Magle-Mose Studier«, som botanikeren docent Henning E. Petersen havde organiseret (Magle-Mose Studier VIII, 1925). Sammen havde Anna Helms og Jørgensen tidligere publiceret Magle-Mose Studier VII, 1924 (Om temperaturforholdene på Magle-Mose), og Jørgensen publicerede senere alene Magle-Mose Studier IX, 1927 (Om kvælstofproblemet på Magle-Mose) og XI, 1929 (Vandstands- og nedbørsundersøgelser på Magle-Mose). Jørgensen udfoldede således i disse år en flittig og mangesidet videnskabelig aktivitet. Til de ovennævnte arbejder må føjes bl. a. kromosomtællinger af arter indenfor slægten *Lamium* (1927).

Disse arbejder er alle botanisk eller cyto-taxonomisk orienterede. Sine genetiske interesser fik Jørgensen under studieopholdene i England ved »John Innes Horticultural Institute« syd for London. William Bateson, den mendelske genetiks store stridsmand i England, var instituttets chef, og selvom Bateson i endnu højere grad end W. Johannsen var skeptisk overfor »kromosom-genetikken«, blev kromosomforskning drevet med stor entusiasme på hans institut, hvor den unge cytolog W. C. F. Newton netop havde indført nye metoder i kromosomcytologien. Der er ikke tvivl om, at de tre sommerophold i dette meget aktive og inspirerende videnskabelige milieu fik stor betydning for Jørgensens videnskabelige udvikling, og han blev en nær ven af Newton, hvis tidlige død han ofte beklagede som et stort tab for cytologien. Det var under et besøg i Kew Gardens sammen med Newton, at Jørgensen fandt nogle kraftige eksemplarer af den kendte akvarieplante *Vallisneria*, der blev emnet for hans første egentligt genetisk orienterede arbejde. En kromosomtælling viste, at denne form havde det dobbelte af det for arten hidtil kendte kromosomtallet, der var bestemt få år tidligere af Winge. Både den almindelige og den kromosomfordoblede *Vallisneria* form var dioeciske med særskilte han- og hunplanter, og undersøgelsen er det første eksempel på, at kønsbestemmelsesmekanismen ikke bryder sammen ved kromosomfordobling. Jørgensen påviste også, at Winges tidligere iagttagelser om kønskromosomer hos *Vallisneria* var fejlagtige.

På John Innes blev dog et helt andet forskningsområde, studiet af plantekimærer, Jørgensens hovedinteresse. I det første kimærearbejde, i samarbejde med Crane, beskrives podningskimærer indenfor slægten *Solanum*, mellem forskellige arter af tomat og natskygge. En del år tidligere havde den tyske botaniker H. Winkler gjort en række interessante iagttagelser vedrørende podningskimærers kromosomtallet, idet han havde fundet, at der ved podning ikke blot opstår kimærisk væv, men også kromosomfordoblede skud af de to arter, der indgår i podningen. Disse undersøgelser fulgte Jørgensen op, og resultaterne blev publiceret i hans disputats »The experimental formation of heteroploid plants in the genus *Solanum*« (1928). Heri vises for det første, at podning ikke er en nødvendig betingelse for fremkomsten af kromosomfordoblede skud. Hos *Solanum* er det tilstrækkeligt at

tvinge planterne til at danne nye skud fra en sårflade, et kallus. Denne metode er blevet kendt som »Den Winkler-Jørgensen'ske kallusmetode«, og det var den første metode til eksperimentelt at fremstille kromosomfordoblede skud hos højere planter. Jørgensen udviklede endvidere den første metode til under kontrollerede betingelser at fremstille planter med halveret kromosomtallet: ved at bestøve med artsfremmed pollen. Han kunne således i sin disputats publicere en af de første kromosomtalsserier omfattende planter med eet, to, tre og fire kromosomsæt, hvor alle de afledte former var fremstillet eksperimentelt. Disputatsen er et af cyto-genetikens klassiske værker, og den er teknisk et ualmindeligt veldokumenteret og velskrevet arbejde, der har haft stor betydning for polyploidiforskningen. Indtil Jørgensens disputats havde interessen for polyploiders evolutionære betydning især drejet sig om polyploide artsbastarder (allopolyploider) udfra de teorier Winge havde formuleret i sin disputats i 1917. Efter Jørgensens *Solanum* arbejde kom kromosomfordobling af de rene arter (autopolyploider) i højere grad ind i billedet.

Jørgensen var i 1924 en kort tid ansat ved Landbohøjskolens plantepatologiske afdeling, men fra 1924–1933 var han afdelingsbestyrer ved »Statens plantepatologiske Forsøg« i Lyngby. *Solanum* forsøgene blev derfor overvejende gennemført som fritidsarbejde på et tidspunkt, hvor han var stærkt engageret i plantepatologisk forskning, og disputatsen er således resultatet af en helt usædvanlig videnskabelig arbejdsindsats.

Ved »Statens plantepatologiske Forsøg« påbegyndte Jørgensen en serie undersøgelser af høj videnskabelig kvalitet over plantesygdomme, og mange af disse blev først afsluttet mange år senere, medens han var professor i arvelighedslære ved Landbohøjskolen. Som man kunne vente, drejede en del af disse arbejder sig om genetisk betinget sygdomsresistens hos kulturplanter: Om bygsorter og havreål (1928, sammen med Mathias Thomsen), om stængelsyge hos hindbær (1929, sammen med Anna Weber), og om kartoffelsorter og kartoffelsygdomme (1933, med Olaf Nielsen). Relationen mellem sygdomsresistens og planternes ernæring var emnet for andre forsøg, således om guldspidssygen, der angriber en række af vore kulturplanter (1928), om ribsbuskens bladrandsyge (1931), om kartofflens rodtilsvamp (1938,

i samarbejde med Th. Frederiksen og Olaf Nielsen), og om kalihungersymptomer (1940).

Under disse arbejder forsømte Jørgensen ikke sine interesser for skovbrug. Sammen med C. Ferdinandsen publicerede han således en undersøgelse af destruktionsfænomener i bøgetræ, forårsaget af svampen *Hypoxyton coccineum* (1933). Samarbejdet mellem de to plantepatologer resulterede endvidere i den monumentale lærebog i skovtræernes sygdomme, der udkom 1938–39. I bogen findes ikke mindre end 220 figurer, de fleste fortrinlige stregtegninger udført af Jørgensen. De forstpatologiske arbejder omfatter endvidere forsøg med bekæmpelse af rodfordærveren, *Fomes annosus*. Forsøgsplanen blev udformet i samarbejde med Åge Lund og Cecil Treschow og publiceret i 1939. Forsøget blev gjort op i 1948 af Jørgensen og Treschow.

Jørgensen var fra sine første kandidatår botanisk konsulent for klitinspektoratet, og han besøgte hvert år de vestjyske klitplantager. Tre af hans indberetninger til inspektoratet, for årene 1931, 1932, 1933, er publiceret.

Dels i samarbejde med klitinspektoratet og dels i samarbejde med digelauget på Fanø påbegyndte Jørgensen i begyndelsen af trediverne nogle interessante landvindingsarbejder i vadehavet. I England have han set de gode resultater, der var opnået ved plantning af en ny græsart, *Spartina Townsendii* (omtalt i »Naturens Verden«, 1931). Denne art er sandsynligvis opstået i det østengelske vadehav omkring 1880 som en kromosomfordoblet hybrid mellem den europæiske art *S. stricta* og en indslæbt nordamerikansk art, *S. alterniflora*. På Jørgensens foranledning blev *S. Townsendii*, som han gav det danske navn »vadegræs«, indplantet bl. a. i Ho bugt, hvor den som i England viste sig velegnet i landvindingsarbejdet. Dette initiativ vakte iøvrigt ikke udelt begejstring blandt andre biologer, der studerede vadehavets problemer, idet denne »agressive«, nye art på mange måder forstyrrede den naturlige økologiske balance i vadehavet – men om klitinspektoratets tilfredshed med projektet hersker der ingen tvivl.

Jørgensen blev i 1933 inspektør ved Botanisk Museum, men allerede i 1934 blev han Wings efterfølger som professor i arvelighedslære på Landbohøjskolen. Til arvelighedslaboratoriet

hørte et forsøgsareal ved Sorgenfri station – samt Wings berømte gartner, Otto Mathiesen. De udmærkede muligheder, Jørgensen herved fik for eksperimentelle cyto-genetiske studier, blev først og fremmest udnyttet til at fortsætte og udvide de *Solanum* undersøgelser, der havde været emnet for hans disputats. Mange nye arter blev indforskrevet fra botaniske haver verden over, de nye arter blev krydset indbyrdes og såvel hybrider som forældrearterne blev kromosomfordoblet ved hjælp af kallusmetoden. Med disse forsøg havde Jørgensen dels et bredt sigte, nemlig på et stort antal beslægtede, naturlige arter på forskelligt kromosomtalsniveau at studere virkningen af kromosomtalsfordobling på planternes genetiske, fysiologiske og cytologiske struktur. Forsøgene havde samtidigt et begrænset sigte: at syntetisere den Linné'iske art sort natskygge (*Solanum nigrum*), der har 72 kromosomer, ved at krydse og kromosomfordoble beslægtede arter med 24 og 48 kromosomer.

I begyndelsen af fyrrerne var disse undersøgelser så langt fremme, at Jørgensen planlagde en publikationsserie i »Videnskabernes Selskabs Biologiske Meddelelser« under fællestitlen »Aspects of polyploidy in the genus *Solanum*«. Publikation no. II i denne serie (V. S. Biol. Medd. 18, 21–52), der udkom i 1943, er en undersøgelse af diploide og kromosomfordoblede *Solanum* arters og artshybridens fysiologi, udført af Poul Larsen. No. III, en opgørelse af disse *Solanum* formers frøsætning, blev publiceret i 1948 af M. Westergaard. I begge arbejder henvises til publikation no. I, der skulle være en almindelig indledning ved C. A. Jørgensen. Desværre fik Jørgensen aldrig skrevet denne indledning og heller ikke den halve snes afhandlinger, der var planlagt i denne serie, selvom han fortsatte de eksperimentelle *Solanum* undersøgelser så sent som i sommeren 1967.

Årsagerne til, at Jørgensens omfattende og mangeårige genetiske forsøg aldrig blev publiceret, var sikkert mange. Krigsårenes tryk, hvor han var dybt engageret i illegalt arbejde, spillede utvivlsomt ind. Jørgensens problem var dog nok især det, at han tilhørte en generation af biologer, der kunne for meget – et problem der i hvert fald ikke vil plage de yngre generationer. Øjvind Winge arbejdede i mange år indenfor to områder, genetik og mykologi, og på Carlsberglaboratoriet gik disse op i en højere enhed i hans berømte gærundersøgelser. Jørgensen havde hele

sit liv tre hovedinteresser, der sjældent overlappede: plantepatologi, botanik og cyto-genetik. Hans omfattende plantepatologiske arbejder, der kvantitativt udgør langt den største del af hans videnskabelige publikationer, er allerede omtalt. Under årene på Landbohøjskolen fik hans botaniske interesser mange nye impulser, der i de senere år optog det meste af hans tid. I de første år var T. W. Bøcher videnskabelig assistent på arvelighedslaboratoriet, og Jørgensen og han planlagde en række forsøg til belysning af de danske hedetypers opståen, der gjorde det nødvendigt for Jørgensen i en række somre at besøge forskellige hedearealer. Disse undersøgelser er iøvrigt nu afsluttet og vil blive publiceret af professor Bøcher. På sine mange jyllandsrejser blev Jørgensen klar over, at mange af de jyske egekrat, de sidste rester af de gamle, jyske egeskove, snart ville forsvinde på grund af den intensive opdyrkning. Han tog derfor initiativet til en botanisk undersøgelse af de jyske krat, og sammen med Kai Gram og Mogens Køie blev ikke mindre end 466 af de endnu eksisterende krat besøgt og botanisk analyseret. Resultatet er publiceret i »Videnskabernes Selskabs Biologiske Skrifter« i 1944. I fortsættelse af dette arbejde iværksatte Jørgensen dernæst omfattende krydsningsforsøg mellem vore to egearter, vintereg og stilkeg, og resultatet heraf kan nu ventes publiceret af hans medarbejdere.

I fyrrerne fik Jørgensens botaniske interesser desuden en udpræget floristisk drejning, idet botanikeren Emil Rostrups arvinger bad ham udgive en revideret udgave af Rostrups berømte flora, hvis første udgave var udkommet i 1860. Jørgensen havde allerede i 1935 udgivet bogens 15. udgave i ret uændret form, men i 16. udgave, der kom i 1943, havde han nedlagt et meget stort arbejde og indført talrige forbedringer. I denne udgave er f.eks. hver enkelt arts danske udbredelse angivet på grundlag af den topografisk-botaniske undersøgelses materiale. Endvidere skrev han en indledning om den botaniske formlære, der i sit knappe og koncise sprog og ved de fortrinlige skematiske tegninger er et pædagogisk mesterstykke. Også bestemmelsesnøglerne blev underkastet en grundig revision. Bogen blev da også en betydelig salgssucces, noget større end Jørgensen havde håbet, idet arbejdet med revision af nye udgaver i 1947, 1953 og 1961 optog meget af hans tid. Floraens 19. udgave udkom i 1961, nær hundredåret for den første udgaves publikation, vistnok en rekord i dansk

videnskabelig litteratur. Heri indførte Jørgensen for første gang skyggefotografier for at lette plantebestemmelsen, og man må håbe, at »Rostrup-Jørgensen«, som floraen nu hedder, må fortsætte; den grundtekst, som Rostrup og Jørgensen har skabt, kan næppe skrives bedre.

Jørgensens plantepatologiske og botaniske interesser betød på ingen måde, at han forsømte sit embede som professor i arvelighedslære. Tværtimod påtog han sig en meget omfattende undervisning. I 1933-34, sidste år Winge forelæste, var det årlige antal undervisningstimer 28, men i 1965-66 havde Jørgensen ikke mindre end 149 timer. Dette skyldtes dels, at han holdt særforelæsninger for veterinærstuderende og for havebrugsstuderende, men især at han nedlagde et meget stort arbejde i undervisningen af de licentiatstuderende. Denne foregik gennem uformelle samtaler og kollokvier på Jørgensens kontor, hvor studenterne fik en grundig skoling med hovedvægten på klassisk cyto-genetik og anvendt genetik. Ved sin udnævnelse til professor havde Jørgensen iøvrigt fået pålagt som embedspligt uden vederlag at varetage undervisningen i genetik ved det matematisk-naturvidenskabelige fakultet under Københavns Universitet. Denne ejendommelige ordning, et resultat af den Neergaard'ske sparekommission, sparede staten for et honorar på ca. 1000 kroner årligt, som Winge havde fået; den bestod indtil 1946.

I krigsårene, medens jeg var amanuensis på arvelighedslaboratoriet, bearbejdede jeg sammen med Th. Sørensen en række kromosomfikseringer af østgrønlandske planter, som Sørensen havde fikseret under »Treårsekspeditionen til Østgrønland«, 1931-1934. Jørgensen fulgte denne undersøgelse med stor interesse, og i 1947 rejste han sammen med Th. Sørensen, magister Inger Juel og den islandske botaniker magister Gudni Gudjónsson til Vestgrønland for at foretage tilsvarende indsamlinger og fikseringer af vestgrønlandske planter. Det viste sig hensigtsmæssigt at samarbejde de øst- og vestgrønlandske undersøgelser til een publikation, der blev trykt i »Videnskabernes Selskabs Biologiske Skrifter« i 1958, med C. A. Jørgensen, Th. Sørensen og M. Westergaard som forfattere.

Jørgensens første besøg på Grønland fik afgørende betydning

for hans videnskabelige virke i de sidste tyve år. Det gik ham, som det er gået andre danske videnskabsmænd før ham, og som det vil gå danske videnskabsmænd efter ham: Han blev bjergtaget af den grønlandske natur og dens mennesker, og i en årrække besøgte han Grønland næsten hver sommer.

Jørgensens første initiativ i det nordligste Danmark kunne ikke være mere karakteristisk: Han ville plante skov på Grønland. Bortset fra ret anselige birkeskove i nogle beskyttede sydgrønlandske fjorde er Grønland skovløst, selvom bl. a. Jørgensens gamle lærer Kolderup Rosenvinge omkring århundredskiftet havde plantet lidt nåletræer i Sydgrønland, plantninger som Jørgensen omgående fik indhegnet og fredet. Sammen med dr. Bornebusch fra »Statens forstlige Forsøgsvæsen« berejste han i 1948 Sydgrønland for at finde egnede lokaliteter til skovplantning, og ved hjemkomsten begyndte han i al stilfærdighed at fremskaffe skovtræfrø af circumpolære arter fra Sibirien over Alaska til Arktisk Canada. Fra det sidste område modtog han megen hjælp fra den grønlandsfødte botaniker dr. Erling Porsild, der selv var stærkt interesseret i en grønlandsk skovplantning. I 1953 ansøgte Jørgensen sammen med arboretsforstander dr. C. Syrach-Larsen Grønlandsdepartementet om en bevilling til de første plantningsforsøg. Departementet viste stor interesse for denne sag, og allerede samme sommer kunne de første 15000 frøplanter opsendes til udplantning i Julianehåb distriktet. Dette arbejde blev fortsat i årene fremover, og det ledes nu af lektor, forstkandidat P. C. Nielsen ved Arboretet i Hørsholm. Indtil nu er henved 100.000 skovtræer, repræsenterende mange circumpolære arter, udplantet på egnede lokaliteter i Sydgrønland.

Hvorfor skal man plante skov på Grønland? Det økonomiske udbytte af et sådant projekt kan næppe være stort. Man kan være enig eller uenig med Jørgensen i den begrundelse han engang gav i et interview til de havebrugsstuderendes blad, men begrundelsen siger i hvert fald noget meget centralt om Jørgensens naturvidenskabelige indstilling: »Vi danske er i høj grad jordens børn. Landbrug, havebrug og skovbrug har en stor plads i vore følelser. Det ligger i vort sind, at øde jord skal dyrkes« – og han nævner som et af de mere håndgribelige udtryk for denne stræben stiftelsen af Hedeselskabet i 1866, »der har virket til at klæde den jyske hede i grønt«. (»Horticultura« 9/2, 1955, p. 30).

Disse træplantninger i Grønland har utvivlsomt øvet en betydelig indflydelse på såvel grønlandske som danske myndigheders indstilling til den grønlandske naturs muligheder, for hvor der kan vokse skov, må der også kunne dyrkes andre landbrugsafgrøder. Den øgede forståelse af disse muligheder var sikkert medvirkende til, at der i 1955 blev nedsat et jordbrugsudvalg under »Den kongelige grønlandske Handel«, og Jørgensen var til sin død et meget virksomt medlem af dette udvalg.

Jørgensen gik ind i dette arbejde med mange års erfaringer fra arbejdet i andre af dansk landbrugs- og naturvidenskabsindflydelsesrige udvalg. Han blev medlem af Frøkontrolkommissionen i 1945 og var fra 1962 kommissionens formand. Han var medlem af Naturfredningsrådet 1947–61, af Dyrehaveudvalget 1947–61, og han var også medlem af Atomenergikommissionen. Det bør i denne forbindelse også nævnes, at han i perioden 1921–37 var medlem af »Dansk botanisk Forening«s bestyrelse og i årene 1933–37 redaktør af foreningens publikationer.

Det kan være vanskeligt at placere og vurdere Jørgensens videnskabelige indsats, dels fordi han dækkede så stort et område, men især fordi han i så høj grad virkede på de indre fronter, gennem kommissionsarbejde og gennem upublicerede rapporter og responsa.

Jørgensens disputats er blevet et af cyto-genetikens klassiske værker. Hans plantepatologiske arbejder har gjort vort landbrug og skovbrug om ikke rigere så dog mindre fattigt, og hans plantningsforsøg med vadegræs i marsken vil gøre vort land større. Det skyldes utvivlsomt Jørgensens stillfærdige indflydelse, at klitdirektoratet i sit plantningsprogram har udvist betydelig mere botanisk fantasi end f. eks. hedeselskabet. Vi kan takke Jørgensen for, at de jyske egekrat blev botanisk undersøgt, før de fleste er forsvundet. Den pædagogiske indsats, der er nedlagt i Rostrup-Jørgensens flora, har lettet tilværelsen for mange studenter ved seminarier og universiteter og har givet videre kredse mod på at dyrke botanisk floristik. På Landbohøjskolen var hans største indsats utvivlsomt den grundige undervisning af licentiatstuderterne, og mange af de licentiater, der idag beklæder nøglestillinger indenfor dansk landbrug, har været Jørgensens elever.

Herudover vil jeg især betegne C. A. Jørgensen som den store

initiativtager og igangsætter. Når land- og skovbrugsforsøg, her og i Grønland, skal gøres op, måske generationer frem i tiden, bør man med taknemmelighed mindes den sobre og kritiske videnskabsmand, der tog initiativet til og planlagde disse forsøg.

På Jørgensens kontor på Landbohøjskolen hang i mange år en lille aforisme, et citat fra den berømte Harvard-anatom, Oliver Wendell Holmes, sen., »The autocrat of the breakfast table«: »*Science is a first class piece of furniture in man's upper chamber, and especially if he has both feet on the ground floor*«. Han efterlevede selv dette motto. Få danske, akademisk uddannede biologer har vel i bogstaveligste forstand haft »jordforbindelsen« så godt i orden som denne stenbrofostrede københavner.

Jørgensen blev medlem af »Akademiet for de tekniske Videnskaber« i 1947 og medlem af »Videnskabernes Selskab« i 1948. Han har kun en enkelt gang talt i Selskabet, nemlig mindetalen over Øjvind Winge, og i de senere år deltog han sjældent i møderne. I de første år var Jørgensen ret aktivt engageret ved klassens indvalg af nye medlemmer. Det var ham ved disse lejligheder magtpåliggende, at de klassiske naturvidenskabelige fags repræsentanter ikke blev forbigået på bekostning af de måske mere fashionable nye, eksperimentelle fag. Denne linie var delvis dikteret af et udpræget retfærdighedssynspunkt, men Jørgensen begrundede den også med den store betydning han tillagde Selskabets publikationsvirksomhed – og han medvirkede i årenes løb ved bedømmelsen af talrige botaniske og cytologiske afhandlinger. Jørgensen så klart, at det især er de klassiske naturvidenskabelige fag, hvis resultater ofte publiceres i digre, kostbart illustrerede monografier, der har behov for at publiceres i Selskabets skrifter. Derfor lagde han stor vægt på, at disse fagområder altid måtte være så fyldigt repræsenterede blandt klassens medlemmer, at afhandlinger, der indsendes til publikation, kan underkastes en sagkyndig og kritisk bedømmelse.

Med disse ikke uaktuelle betragtninger af min gamle lærer og ven vil jeg bede Selskabets medlemmer hædre hans minde.

Biografier af C. A. Jørgensen findes i »Studerterne« 1918, 1943. Selvbiografi i Københavns Universitets Aarsskrift, 1928, p. 154; i Dansk Biografisk Leksikon vol. XXVII suppl. 1944, p. 325, og i Kraks blå Bog. En komplet fortegnelse af Jørgensens publikationer findes i Carl Christensen: Den danske botaniske Litteratur, 1912–1939, Munksgård, 1939. Alfred Hansen: Den danske botaniske litteratur 1940–1959. Dansk Botanisk Arkiv **21**, 1963, med tillæg i Botanisk Tidsskr. **60**, 1964, og **62**, 1967. Referencerne til de vigtigste af de ovenfor citerede afhandlinger er følgende:

1922. *Heleococcum aurantiacum* n.gen.et n.sp. – Bot.Tids. **37**: 417–420.
 1923. Studies on *Callitrichaceae*. – Samme **38**: 81–126.
 1925. (med Anna Helms). Birkene på Magle-Mose. – Samme **39**: 57–126.
 1927. Chromosomes and sex in *Vallisneria*. – J. Genetics **18**: 63–75.
 1927. (med M. B. Crane): Formation and morphology of *Solanum* chimaeras. – Samme **18**: 247–273.
 1928. The experimental formation of heteroploid plants in the genus *Solanum*. – Samme **19**: 133–212 (Disputats).
 1928. Guldspidssygen, dens Udbredelse, Aarsager og Bekæmpelse. – Tids. Planteavl **34**: 76–116.
 1928. (med Mathias Thomsen). Bygsorter og Havreaal. – Samme, 680–691.
 1929. (med Anna Weber). Undersøgelse over Hindbær Stængelsyge. – Samme **35**: 582–614.
 1931. Om Ribsbuskens Bladrandsyge. – Samme **37**: 729–742.
 1931. Om et nyt Marsk-Græs (*Spartina Townsendii*) og Muligheden for dets Anvendelse i vore Marskegne. – Nat. Verd. **15**: 23–43.
 1933. (med C. Ferdinandsen). Destruktionsfænomener i Bøgetræ forårsaget af *Hypoxylon coccineum* Bull. – Dansk Skovf. Tids. **18**: 388–402.
 1933. (med Olaf Nielsen). Kartoffelsorter og Kartoffelsygdomme. – Tids. Planteavl **39**: 295–315.
 1934. Plantningsforsøg med *Spartina Townsendii* i den danske Vesterhavsmarsk. – Bot. Tids. **42**: 420–440.
 1934. Om Angreb af Snyltesvampe og Skadedyr i de jyske Klitplantager. – 3. Indberetning til Klitinspektoret (for 1931, 1932 og 1933) med Redegørelse for Bekæmpelses- og Proveniensforsøg. pp. 1–16.
 1938. (med Th. Frederiksen og Olaf Nielsen). Undersøgelser over Kartofflens Rodfiltsvamp og dens Bekæmpelse. – Tids. Planteavl **43**: 1–64.
 1938–39. (med C. Ferdinandsen). »Skovtrærnes Sygdomme«. Kbhvn. pp. 1–571.
 1939. (med Åge Lund og Cecil Treschow). Undersøgelser over Rodfordærveren, *Fomes annosus* (Fr.) Cke. – Landbohøjsk. Aarsskr. pp. 71–129.

1940. Om Kalihungersymptomerne paa vore Landbrugsplanter og deres Anvendelse ved Paavisning af Kalitrang i Marken. – Tids. Planteavl **44**: 557–634.
1943. E. Rostrup: »Den danske Flora«. En populær vejledning til at lære de danske planter at kende. 16. omarbejdede Udg. ved C. A. Jørgensen. 17. omarbejdede udg. 1947. 18. omarbejdede udg. 1953. Alle på Gyldendals forlag, Kbhvn.
1944. (med Kai Gram og Mogens Køie). De jydsk Egekrat og deres Flora. – Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk. **3**, 3: 1–120.
1948. (med C. Treschow). Om Bekæmpelse af Rodfordærveren (*Fomes annosus* (Fr.) Cke.) ved Fladrodsplantning og ved Kalk- og Fosfatilskud. – Forstl. Forsøgsv. **19**: 253–284.
1949. Om Skovplantning i Sydgrønland. – Grønlandsposten **8**: 78–80.
1958. (med Th. Sørensen og M. Westergaard). The flowering plants of Greenland. A taxonomical and cytological survey. – Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk. **9**; 4: 1–172.
1961. Rostrup-Jørgensen: »Den danske Flora«. En populær vejledning til at lære de danske planter at kende. 19. omarbejdede udgave af E. Rostrup: »Den danske Flora« ved C. A. Jørgensen. Gyldendal, Kbhvn.